

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščenecv, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 57.

Sreda 18. julija 1928.

Leto III.

II. Okrožni zlet DTE „Svobode“ v Studencih.

II. okrožni zlet Delavske telovad-
ne enote „Svoboda“ se je razvil v
veličastno manifestacijo socialistične
misli in mednarodne solidarnosti. Pri-
hitele so večje in manjše delavske de-
legacije iz vseh večjih krajev širom
Slovenije in tudi iz Hrvaške. In prvič
po desetletni pavzi smo pozdravili v
Mariboru med seboj sodruge iz Nem-
ške Avstrije, ki so prihitali v velikem
številu, da na licu mesta vidijo naše
uspehe in naš boj, ki se zelo razlikuje
od njihovega in da nam vlijejo nove-
ga poguma za delo, dokler ne doseže-
mo njihovega velikega razvoja.

Že v soboto zvečer ob šestih se je
zbralo pred »Ljudskim domom«, raz-
katerega sta naznanjali dve veliki
rdeči zastavi vsemu Mariboru slav-
nostno razpoloženje delavstva, veliko
število udeležencev iz Maribora in
iz Studencev, ki so v lepi povorki s
svojimi zastavami odkorakali na glav-
ni kolodvor k sprejemu sodrugov iz
Ptuja, Celja in iz Graza. Pred kolo-
dvorom se je nabrala večtisočglava
množica ljudstva, ki je goste, zlasti
godbo iz Graza v njenih okusnih let-
nih uniformah navdušeno pozdravila.
Pevci so si medsebojno zapeli po-
zdrav, godbe so odsvirale vsaka po
en komad, nato se je pa izpred kolo-
dvora po ulicah do Ljudskega doma
razvil dolg sprevod pod zvoki vese-
lih koračnic, da so se s celega mesta
zgrinjale mase veselo razpoloženega
ljudstva, ki so vzklikali v pozdrav.

Zvečer se je vršil na vrtu nove te-
lovadnice DTE v Studencih sijajno
obiskani komers, na katerem so na-
stopili pevski zbori: »Naprej« iz Ptuj-
ja, »Svoboda« iz Ruš, skupen moški
zbor mariborskih pevskih društev,
»Frohsinn«, »Krilato kolo«, pevski
odsek pekov, »Enakost« iz Studen-
cev in meš zbor maribor. »Svobode«.
Nastopili so telovadci in telovadki-
nje z akademskimi prostimi vajami
in gojenci z rajalnimi vajami. Vmes
je koncertirala izborna in burno akla-
mirana godba kolesarske zveze iz
Graza ter godba želez. del. in usluž-
bencev iz Maribora. Veselo razpolo-
ženje je trajalo na vrtu še pozno v
noč.

Drugo jutro je bilo število udele-
žencev pri obhodu z »Ljudskega do-
ma« do postaje k sprejemu ostalih

izletnikov in nazaj do Studencev še
večje in celotni vtis še slikovitejši.
Pisane, lepe skupine zase so tvorili
kolesarji, otroški naraščaj, telovadci
in telovadkinje, nadvse pa neštete
zastave, simbol skupne borbe vseh
najrazličnejših delavskih razrednih
organizacij. Predmet navdušenega
pozdravljanja so bili zopet zunanji
gosti, zlasti sodruzi iz Graza. Na vrtu
nove telovadnice v Studencih so se
vršili nato pozdravni govori, ki so vsi
izzveneli v povdarjanju, da moramo
še pridneje delati na izgraditvi vseh
organizacij, zlasti pa kulturne orga-
nizacije, po vzgledu avstrijskih so-
drugov. Govorili so ss. Petejan, Er-
žen, Leskošek (iz Studencev), Ga-
briel (iz Ptujja), Kosmac (iz Hrastni-
ka), Završnik (iz Lajtersberga) itd.
Predsedoval je prireditvi s. Klotnik.
Lepo je odgovoril na pozdrave v ime-
nu sodrugov iz Graza s. Zotter, ki se
je spomnil časov, ko so graški de-
lavci še tesno sodelovali z maribor-
skimi delavskimi organizacijami ter
povdarjal veliki organizacijski in
vzgojni pomen delavskega športa in
delavske kulture zlasti za novo pro-
letarsko mladino.

Popoldanska veselica, ki se je tu-
di vršila na vrtu »Svobode« v Stu-
dencih, je tudi najlepše uspela. Ma-
riborski sodruzi in izletniki so bili že
zgodaj vsi na veseličnem prostoru.
Nastopi telovadcev in telovadkinj,
godbe, pevski zbori — vse je tekno-
valo v najlepšem podajanju vseh točk.
Bil je lep dan.

O tekmi, ki se je vršila v soboto
popoldne med ljubljanskimi in mari-
borskimi »Svobodinimi« nogometaši,
poročamo na drugi strani.

Letošnji okrožni zlet DTE je po-
kazal, da se tudi ta prepotrebna pa-
noga v delavskem gibanju, t. j. delav-
ski šport, za katerega je bilo še pred
leti dosti nerazumevanja v naših po-
litičnih vrstah, lepo razvija in postaja
od leta do leta močnejši.

Z letošnjim 15. julijem naših telo-
vadnih enot in z delom organizator-
jev tega izleta, pridnih studenških so-
drugov, je lahko zavedno slovensko
delavstvo zadovoljno, saj je bila cela
prireditve dokaz, da v svoji borbi
pridobiva nove požrtvovalne sobojev-
nike za veliko skupno stvar.

Kako je skrbela radikalno-klerikalna vlada za rudarje.

S. Petejan je na zahtevo rudar-
jev v Velenju interveniral pri mini-
stru za šume in rude v Beogradu
radi prisiljenega praznovanja rudar-
jev v Velenju, kateri že dalj časa
delajo samo 3—4 dni v tednu in s
tem so zašli v največjo bedo in po-
manjkanje.

Obenem je s. Petejan pri istem
ministru interveniral na zahtevo ru-
darjev iz Zabukovce, da bi se jim
zgradila potrebna kopalnica, katere
pri rudniku sedaj ni.

Gospod minister je obrazložene
zahteve s. Petejana sporočil gene-
ralni direkciji, katere je poslala pi-
smen odgovor, katerega je ministr-
stvo poslalo s. Petejanu kot odgovor
na gori označene zahteve. Odgovor
generalne direkcije se glasi:

»Gospodinu Ministru šuma i rudnika!

U vezi telefonskog i usmenog nialoga,
a u predmetu državnih rudnika u Velenju

i Zabukovcima u Sloveniji, čast mi je
da podnesem slijedeći izvještaj:

I. U pogledu rudnika u Velenju:

Redovna je pojava, da konzum uglja
spadne u ljetnim mjesecima od prilike za
1/3—1/2 konzuma u zimi; radi toga se
smanjuje produkcija, a često se i redu-
cira broj radnika, da se ne mora ugali
u većim količinama deponovati, jer na
depou propada, pali se, a deponovan ugali
se u opšte teško prodaje.

Rudnik u Velenju proizvodi lignit —
dakle slabu vrst uglja, koja se teško
plasiira, te i zimi Velenje iskorišćuje sa-
mo 60% svoga kapaciteta. Pošto konzum
uglja, odnosno prodaja i sopstvena po-
trošnja, diktira visinu proizvodnje, Di-
rekcija se rudnika ravna prema tome i
reducira rad na proizvodnji, a za manju
proizvodnju treba naravno i manji broj
radnika.

Iz socijalnih razloga državni rudnici
u ovakvim slučajevima vrlo rijetko redu-
ciraju broj radnika, već ih sve zadržav-
aju, a uvode takozv. prazničke nadnice,
što znači da na te dane (1—2 dana u
nedelju) miruje produkcija, a zadržavaju
se na poslu samo neki radnici radi održa-

vanja jame i svih instalacija na polju i
u jami.

Za ovogodišnje privredne krize nije
čudo, da je konzum uglja preko ljeta još
više spao, nego normalno pa je Velenje
tek pod konac ovog mjeseca praznikovalo
3—4 radna dana (23. V., 25. V. itd.).
Ovakvim slučajevima moglo bi se na
radikalnan način izbjeći, ako bi se pro-
dukcija prosječno na radni dan snizila,
a otpustilo se iz posla 100—200 radnika,
jer bi onda za preostale radnike bilo po-
sla i ne bi se trebalo praznikovati.

Kad bi državni rudnici to učinili, onda
bi nezadovoljstvo bilo veće, hiljade bi
ljudi ostalo u opšte bez hleba, a ovako
kako se sad prakticira svi radnici mogu
ipak prodeverati sa 19—20 nadnica mje-
sečno mjesto redovno sa 24 nadnice u
prosjeku. Rudnici su stalno od dva zla
birali manje zlo i stoga su se redovno
odlučili za češće praznikovanje, a ne za
redukciju radnika.

II. U pogledu Zabukovaca mi je po-
znato da taj državni rudnik nema ne
samo kupatila za radnike, nego i dovoljno
radničkih stanova, ali za to nije kriva
Generalna Rudarska Direkcija. Taj je
rudnik tek pred 6 godina primljen od
bivše pokrajinske uprave, a redovno je
pasivan, a pored toga nema tamo u opće
dovoljno otvorenog uglja, da bi se moglo
misliti na veće investicije, kad i onako
nema nikad dovoljno budžetskih kredita
ni za proizvodnju uglja, a kamo li za
gradnje.

Generalnoj Rudarskoj Direkciji nije
dosada od podređenih organa nikada
stavljao predlog za gradnju radničkog
kupaćeg — vjerovatno za to, što nije
bilo budžetskih mogućnosti.

Ova je Direkcija predvidjela gradnju
takovog kupaćeg iz vanjskog zajma naše
države, jer je ta gradnja na budžet ne-
moguća.

Izvolite Gospodine Ministre prednje
primiti na znanje.

Grozovita sodba fašističnog tribunala.

Posebno sodišče italijanskega fa-
šizma je izreklo dne 5. junija ob-
sodbo dne 8. novembra 1926 zatvor-
jenih poslancev in drugih funkcio-
narjev komunistične stranke. Obso-
jeni so bili:

Borin na 27 let, 4 mesece in 5 dni
ječe, na globo 6200 lir; Marchioro
na 27 let, 4 mesece in 5 dni ječe, na
globo 6200 lir; Flecchia na 25 let,
4 mesece in 5 dni ječe, na globo
6200 lir; Tettamanti na 25 let, 4 me-
sece in 5 dni ječe, na globo 6200 lir;
Zamboni na 25 let, 4 mesece in 5 dni
ječe, na globo 6200 lir; Ferrari na
25 let, 4 mesece in 5 dni ječe, na
globo 6200 lir; Gidoni na 25 let, 4
mesece in 5 dni ječe, na globo 6200
lir; Stefanini na 25 let, 4 mesece in
5 dni ječe, na globo 6200 lir; Nicola
na 25 let, 4 mesece in 5 dni ječe, na
globo 6200 lir; Terracini na 22 let,
9 mesecev in 5 dni ječe, na globo
11.200 lir; Gramsci na 20 let, 4 me-
sece in 5 dni ječe, na globo 6200 lir;
Rovedo na 20 let, 4 mesece in 5 dni
ječe, na globo 6200 lir; Scoccimaro
na 20 let, 4 mesece in 5 dni ječe, na
globo 6200 lir; Bibolotti na 12 let, 4
mesece in 5 dni ječe, na globo 11.200
lir; Riboldi na 17 let, 4 mesece in
5 dni ječe, na globo 6200 lir; Ferra-
gini na 16 let, 4 mesece in 5 dni ječe,
na globo 11.000 Din; Pusterla Anita
na 9 let, 8 mesecev in 20 dni ječe,
na globo 4000 lir; Fabrucci na 5 let,
10 mesecev in 15 dni ječe, na globo
1000 lir.

Skupaj 18 obtožencev na 383 let,
6 mesecev, 25 dni zapora in na globo
119.000 lir.

Poleg tega izgube vsi obtoženci
trajno svoje državljanske pravice in
ostanejo tri leta pod policijskim nad-
zorstvom, ko odsede zaporno kazen.

Ta sodba, ki je bila izrečena na
podlagi tudi juridično nezadostnega
in neresnega obtožnega materiala
(obtoženci so namreč obsojeni za-

Odgovor generalne direkcije je
tak, da z njim absolutno ne moremo
biti zadovoljni in to ne samo s sta-
lišča rudarjev, ki so žrtve tega si-
stema, temveč tudi s stališča intere-
sov države, kateri so s tako politiko
škodovani.

Generalna direkcija govori o
vsem, samo ne o tem, da bi bil z
normalno produkcijo izkupiček pre-
moga z malo večjim stroškom veliko
večji. Znano je, da so režijski stro-
ški za vzdrževanje rudnika isti, če
se obratuje 4 ali pa 6 dni v tednu in
da bi se s povečano produkcijo pre-
moga lahko istemu cene znatno zni-
žale in bi konzum istega bil znatno
večji. Generalna direkcija se s ko-
mercijalno stranjo rudnika ne peča.

Ravno tako je nesocialen odgo-
vor radi kopalnice pri rudniku Za-
bukovci. Neresno je, če direkcija
trdi, da se kopalnice ni moglo na-
praviti, ker ni bilo proračuna in da
se bo ista napravila šele, ko bo
država dobila zunanje posojilo. Ako
tega ne bo, bodo rudarji morali še
nadalje hoditi iz rudnika omagani
domov in živeti v takih nehygienjskih
razmerah.

Z odgovorom generalne direk-
cije se bomo še pečali. Rudarjem pa
priporočamo, da neustrašeno vodijo
boj za svoje pravice in da ne od-
nehajo, dokler vlada ne ugodí nji-
hovim zahtevam.

radi svojega delovanja kot poslanci,
strokovničarji in časniki za do-
godke iz let 1923 do 1926; torej za
takrat absolutno dovoljena dejanja),
pomeni pogreb teh mož za vse živ-
ljenje.

Casnikarji, ki so imeli priliko ob-
tožence videti med procesom, pra-
vijo, da je sistematična nezadostna
prehrana skozi dve leti preiskoval-
nega zapora že tako zrahljala njih
zdravje, da večina njih v zaporu ne
bo živela več dve leti. Prišla pa je
vest, da je Mussolini dal vse obso-
jence prepeljati v kaznilnico v Vol-
terro. Kaznilnica v Volterri (v To-
skani) je najgrozovitejša od vseh
italijanskih kaznilnic; vlažne, ples-
njive, podzemeljske celice za posa-
mezne kaznjence, katerih okuženi
zrak tudi najbolj korenjaško telo
zadavi in umori. D'Annunzio je že
pred leti s pretresljivimi besedami
opisal razmere v tej ječi, ki je že od
nekad služila za bedno uničevanje
največjih zločincev. Označil je ječo
v Volterri kot največji sramotni ma-
dež moderne Italije in zahteval nje
takojšnjo zatvoritev. In v to ječo je
sedaj Mussolini dal zapreti komuni-
stične poslance, strokovničarje in
časniki, z očitnim namenom, da
se jih v nekaj mesecih iznebi!

Nadalje sta bila obsojena dne
16. aprila 1928:

Leonardo Rissi, strokovničar, ker
se je dokazalo pri hišni preiskavi,
da je deloval za strokovne organi-
zacije amsterdamske internacionale.
Obsojen je bil na 5 let zapora, trajno
izgubo državljskih pravic in tri le-
ta policijskega nadzorstva.

Delavca Ambrož Moneta in Karl
Beltramini, in sicer prvi, ker je delil
ilegalni komunistični tisk (dal je ne-
kemu kot delavec oblečenemu detek-
tivu eno številko »Unita«), je bil ob-
sojen na pet let zapora; drugi pa,

ker je vzel en list od Moneta, na eno leto zapora.

Dne 19. aprila 1928:

Milanski delavci Vincenc Zeppa, Albin Nicoli in Kajetan Ciaiani. Hišna preiskava je našla pri Zeppi nekaj številčk strokovnega lista »Bataglie Sindicale«. Tudi Nicoli je imel nekaj številčk od Zeppa, ki mu jih je pri-

nesel Ciaiani. Sodba: Zeppa in Nicoli po pet let zapora, Ciaiani dve leti in šest mesecev. Razen tega vsi po tri leta policijskega nadzorstva.

Karl Cernetti, delavec iz Alessandrie, je dal delavcu čitati list »Unita«. Obsojen je bil na dve leti in šest mesecev ječe in tri leta policijskega nadzorstva.

Po »Arb.-Ztg.«

Kam plove Grčija?

Grčija meji na jugu na našo državo. Zato nas politični dogodki v Grčiji zanimajo. Dolgo časa imajo že v Grčiji notranje politične boje, ki so posledica prejšnjih neprestanih konfliktov s sosednimi državami. Grčija je imela prepričanje, da Italijo zaradi Jonjskih otokov, z Jugoslavijo zaradi Soluna, z Bolgarijo zaradi macedonske meje, s Turčijo zaradi kolonij v Mali Aziji, kjer je bila tudi poražena leta 1922.

Nemirni politični razvoj v zunanji politiki je pa tudi doma razvnel politične boje, ki so končno dovedli do tega, da so poklicali v domovino starega Krečana Venizelosa, ki naj prevzame predsedstvo vlade. Venizelos je bil že večkrat predsednik vlade. Neposredni povod za izpremembo vlade so bila finančno-politična vprašanja, zaradi katerih je nastal boj med finančnim ministrom Kafandarismom in Venizelosom. Dejansko je ta boj na videz notranji, boj med Kafandarismom liberalno in Venizeloso stranko, ki ga netijo zunanji kapitalistični interesi. Boj gre za to, kdo bo financiral novo banko, kdo bo dovoljeval kredite, kdo bo dobavitelj grške države in če naj postane Grčija predvsem kolonija angleškega kapitala.

Dosedanja vlada je bila kompromisna; v njej so bili republikanci in monarhisti in vsaka od obeh skupin se je hotela po svoji strani prilagoditi diktaturi mogočnega tujega kapitala. Boj je šel torej za to, kdo bo prejel več provizij od roparskih imperialističnih tujih močitev pri kupcih.

Za katero kapitalistično skupino se Venizelos ogreva, ni še jasno, nedvomno pa bo po nastopu vlade pričel sklepati pogodbe z angleškimi ali francoskimi kapitalističnimi družbami (najprej z električno družbo).

V zadnjem času je imela Anglija na Grškem največ vpliva, pozneje ga

je dobila Italija. To pa se je zdelo Franciji nevarno, ker bi Italija dobila preveliko moč ob Sredozemskem morju in bi bil s tem zmanjšan vpliv Francije v državah, ki meje na to morje. Zaraditega je verjetno, da je Francija vplivala na izpremembo grške vlade in da bo skušala drugače usmeriti tudi grško zunanjo politiko. Toda naj bo že Venizelos gospodarsko-politični agent kake francoske kapitalistične skupine ali katerekoli druge, resnica je le to, da je bil Venizelos od začetka svetovne vojne najvdanejši vazal Francije.

Polg vseh teh nejasnosti imajo v deželi sedaj tudi trde socialne boje. Grško delavstvo je naraščajoči kapitalizem zbudil in pričelo se je prvo večje razredno gibanje. In kakor je razcepljena tudi splošna stavka, ki je sedaj v deželi in kakor je majhna izvežbanost in organizacija grškega delavstva ter kakor je usodna čepitev delavstva po komunistih, je vendar deželo pretresel strah in prav mogoče je, da so Venizelosa, tega močnega moža, poklicali, da ukroti uporne elemente, politikujoče in prevratne častnike, oprežuj, monarhiste, kakor tudi »boljševiško nevarnost«, to je stavkajoče delavce. Z ozirom na njegov osebni ugled, ki ga ima stari Venizelos med najširšimi plastmi politično neizobraženega naroda, med republikanskimi častniki, vplivnimi begunci in v prebivalstvu, ki ni demokratsko vzgojeno, je prav mogoče, da se mu posreči stabilizacija notranje politike. Pomočki, ki se jih bo Venizelos poslužil, so razpust zbornice, nove volitve, izprememba volilnega reda, kar je pa silno nevarno orožje v rokah tega moža. Zakaj, Venizelos je v parlamentarnih oblikah kot oseba neupogljiv diktator.

Volitve v zbornico na Grškem so že določene, in sicer se bodo vršile 19. avgusta 1928.

nega storili, pač pa so mu pomagali nalogati nove davke ter še poslabšali njegov itak že obupen položaj — vidi n. pr. rudarske pokojnine. Klerikalci morajo zopet neprostoovoljno iz vlade in zato kriče. Križarska vojna med klerikalnimi ter liberalnimi časopisi ni od danes in ne od včeraj, ampak traja že mnoga desetletja, vendar smo mnogokrat opazili premirje, če že ne na cel front, pa vsaj na posameznih odsekih. Takšni odseki so n. pr. oni, kjer so močnejši delavski centri, kakor Maribor, Ruše, Vuzenica itd., kjer so smatrali oboji se vojskujoči svoje skupne gospodarske interese za ogrožene.

Ali bo sedaj v takih krajih tudi prenehalo veselno premirje? Bojimo se, da ne! »Slovenec« v svojih bojnih pozivih očita nasprotniku umore, tatvine in druge grde reči in se po farizejsko trka na prsa in pravi: »Klerikalci niso še nikdar morili, liberalci pa lastnoročno.« Nimamo namena, liberalnih moralcev braniti in smatramo umore za zločin, pa naj ga izvrši Peter ali Pavel. Nacionalizem smatramo ravnotako za izvor vsega bestialnega in hudega kakor klerikalizem. Oba povzročata umore in vojne, zato sta oba ljudstvu enako nevarna ter škodljiva. Da pa klerikalci ne bodo igrali nedolžnih jagnjet, jim hočemo malo osvežiti njihovo kosmato vest.

Klerikalci niso nikoli osebno morili! Koliko laži in hinavščine! Ali ni bil Kun-

schak klerikalec, ki je soder. Schuhmayerja zavrtno in iz političnih motivov umoril? Ali nista sestri Zeller bili krščanski morilki, ki sta svojo žrtev zvabili na samotni kraj, da jo umorita in oropata, medtem ko je ena sestra davila Marijo Mayer, je druga pred križem kleče molila, da se ne bi za umor izvedelo? To so bili osebni umori. Neosebni umori pa so tisti, ki so jih izvršili drugi na ukaz ali po naročilu. Saj vemo, da ni na Zaloški cesti streljal dr. Korošec ali Brejc in tudi ne Remec, ampak orožniki. Orožniki pa vendar niso streljali na svojo roko, ampak po navodilih, sicer bi bili kaznovani. Isto velja za Beograd, kjer se je streljalo na diake. Saj nikdo ne trdi, da je dr. Korošec koga osebno umoril kakor tudi ne, da bi bila gospoda dr. Seipel in Schober osebno streljala na mirne pasante lani na Dunaju. Kaj pa španska inkvizicija, ali niso v isti stali najvišji kleriki? Tudi Kristusa ni osebno križal Poncij Pilat in vendar vsak dan molim vesoljna katoliška cerkev: — »ki je bil križan pod Poncijem Pilatom...« To je ravno tako, če bi rekli: — na katere se je streljalo za vlado tega in tega. Zato se zmorci ne boste nikoli oprali, ampak ostanete vedno črni. Odgovornost za krvave čine bo vedno vam tičala na vratu, kakor tiči orjanskim ali fašističnim moralcem. Zato doli s fašizmom! Doli s klerikalizmom!

Živelo bratstvo in svoboda!

Dnevne novice.

Atentat na policijskega načelnika Zika Laziča v notranjem ministrstvu. Neznanec se je zgasil pri načelniku Laziču. Ponudil mu je listino in stojič za njim dvakrat ustrelil nanj. Tretjič pa je ustrelil sebe v glavo in obležal nezavesten na tleh. Laziča je atentator zadel samo z enim strelom v sence, toda ga ni nevarno ranil. Policija sumi, da je atentator izvršil atentat po nalogu macedonskega odbora, kar potrjuje baje tudi neko pismo, ki so ga našli v njegovem klobuku, ki pa ne pove ne imena (pravega?) atentatorja in ne pisca pisma in je veliko vprašanje, če je to pismo res istinitost. Aranzirer atentata je po mnenju policije, Gligorije Milčinov, bolgarski emigrant, ki se je nahajal v zadnjem času v Zagrebu. Policija je aretirala v Zagrebu okoli 30 bolgarskih emigrantov in Rusov.

Visoka politika. Ob vsaki vladni krizi, ki jih je že na cente, razgalijo naše meščanske stranke svoje srce, svoj razum, svojo pravo naravo. Vloga teh meščanskih strank ob vseh takih prilikah bi lahko primerjali petelinemu boju, ki ne pusti niti peresa nerazcefranega na telesu svojega nasprotnika. Naravnost senzacionalno iznajdljivost imajo v svojem boju. Najprej se gledajo postrani in ljubosumno. Užaljena se končno zakadi v svojo nasprotnico, ki tudi ne počiva. Druga drugi štejeta peresa in dlako v podobi velikih litanij, v katerih si natevata resnične in neresnične grehe. Pero za peresom si pukata, prizadevata si skeleče rane in ne prenehata prej, da ena omaga ali pa se ju usmili gospodinja, od katerih eno vzame v svoje varstvo, drugo pa napodi

s polenom. Priporočamo, da oblastni odbor seveda posebno areno, kjer se bodo ad oculos odigravale te igre, ki se sedaj vrše raztreseno po časopisju. Kalabriji imajo petelinje boje, Španci bikoborbe, mi smo pa skromni, zato nam ustanovite areno za naše politične borbe; bo dovolj velik hec.

Tabor v Zalcu so priredili v nedeljo slovenski klerikalci. Menili so, da se bodo ponovili pod njihovim protektoratom nekdanji narodni tabori. Ali danes so drugačni časi. Drugačna je vloga slovenskega klerikalizma, kakor je bila takrat vloga prvih narodnih bojnikov, ki so šli na tabore res z navdušenjem svoje ideologije. Klerikalci so sedeli v vladi danes, ki ni ravna drugače, kakor prejšnje vlade. Vztrajala je ta stranka toliko časa v vladi, da so se povrhu še spori med strankami tako zaostri, da je prišlo v narodni skupščini do umorov. Ne glede na to, koliko so krivji klerikalci teh dogodkov, tiči na njih vendar mōra, da so nezdrave razmere dozorele pod njihovim režimom, da se njim lahko očita sokrivda na političnih razmerah, ki so nastale vsled tega. In tabor, ki bi moral navduševati, poživiti, če bi nosil idealne značke, to ne more biti. Vsakemu, na zunaj veselemu pojavu, navdušenju, očita notranji glas — umor, politične razmere, teror, v vladi smo!

Debata o umoru v narodni skupščini v ljubljanskem občinskem svetu. V torek je podal župan dr. Puc v ljubljanski občinski seji izjavo glede umora v narodni skupščini. Izjave so podali tudi ostali klubi. V imenu socialistov je povdaril s. Likar, da so nezdravih razmer v narodni skupšči-

Začela je križarska vojna.

»Slovenec« poziva na boj kot isti »Slovenec« trdi, da niso klerikalci še nikdar morili!

In če sedaj ne bo uspelo, tedaj ne bo nikoli. Klerikalna furija se je razgrela in bruhla ogenj ter žveplo. Mobilizira se vse, od farofske kuharice do mežnarjev. Poziva

se, roti se in vprašuje, »kaj ste storili v vašem kraju ter ukrenili itd., da bo »zločin« kaznovan.«

»Slovenec« razbunjaje je umetno, saj niso klerikalci radi tiste ponesrečene karikature danes bolj razžaljeni kot so bili že sto in stokrat. Ampak to je trobljenje na »Rückzug«, ko morajo črni iz Beograda, to je iz vlade, v kateri so slovensko ljudstvo prodajali srbskim kapitalističnim hegemonistom in niso za to ljudstvo ničesar korist-

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

32

»A tako. Bom takoj pogledal.«

Gospod profesor je vedel, da nima v notesu ničesar zaznamovanega, vendar izgleda bolj uradno in tudi bolj posrežljivo, če se človek malo potruji in pogleda v svojo zapisnico. Ko jo je prelistal, je dejal: »Zaenkrat ni še nič. Pač pa takoj, ko bo prva konferenca zaključena. Takoj po novem letu bi lahko prišli na vrsto. Veste, cela vrsta študentov me pride prositi zaradi instrukcij. Vi niste, prvi ne zadnji, ne edini. Človeku je kar nerodno, ker ne ve, kako bi delil.«

Maksim je bil bled, drzen.

»Obljubili ste mi, gospod profesor.«

Gospod profesor je čutil ost Maksimovih besed.

»Da, obljubil sem. Obljubiti je lahko, izpolniti pa je druga stvar. Saj sem vam takoj, ko ste se javili pri meni, dal instrukcijo. Na, kako ste zadovoljni?«

»Zadovoljen, gospod profesor. Hvala. Le žal, da imam samo tri ure na teden in to mi je premalo. Ne morem izhajati. Dijško podporno društvo mi je sicer naklonilo celih šest dni obed, toda kam naj grem sedmi dan in kako naj plačam zajutrak, večerjo in stanovanje s tistimi par krajcarji. Površnika nimam. Znamenja so, da bo zima huda...«

Molk. Dolg, za Maksima neprijeten molk. Nato je gospod profesor spet spregovoril. S čisto drugim glasom je spregovoril kot prej in nekam zapupno mu je pogledal v oči.

»Poslušajte me, Kopriva! Vi ste izstopili iz semenišča. Zato ste izstopili, kakor ste rekli, ker se ne strinjate s tisto moralno in filozofijo klerikalne in katoliške gospode. Dejali ste zadnjič, da ne marate milostnega kruha, ki ga vam dajejo cerkveni gospodje, od župnika, ki vas je spravil v šole, do škofa, ki vas je sprejel v semenišče. Ne morete se sprizniti s staromodnimi nazori klerikalizma. Klerikalizem! Nisem proti veri, tudi proti cerkvi nisem. Obe sta potrebni za naše ljudstvo. Svobodomiselnost ni za navadnega človeka. Ampak duhovniki se naj brigajo za cerkev in vero in ne za politiko. Klerikalizem pa je izrodek, ki oskrunja vero in cerkev... Saj vemo, kako je...«

Gospod profesor se je namuznil, Maksim je mirno poslušal dalje.

Kdo pa naj danes še veruje v papežovo nezmožljivost in brezmadežno spočetje Marijino... To je samo za kmeta... Oprostite, govorim privatno. Kot človek, ki se bavi s filozofijo. V šoli tega ne sme povedati. (Samo namignem lahko.) Tam lahko samo pripovedujem, kaj so rekli Sokrat, Aristotel, Platon, Fichte, Nietzsche... in tako dalje. Ti in oni. Kako mislim jaz, tega ne smem povedati. Vi ne veste, kako mučno, težko je človeku včasih. Pomislite, Sokratov govor! Koliko lepih, da, božanskih misli je v njem! Vsi naši juristi bi ga morali znati na pamet. On, človek-filozof, s prezirom do države, do državne justice, je prostovoljno šel v smrt. Zato, da spoštuje zakon! O, kaka ironija! Zato, da spoštuje zakon? Zato, da pokaže prezir do njega in do vseh tistih, ki so tako mali, tako pritlikavi nasproti njemu, velikemu mislecu...«

Revolucionar je bil. Človek mora biti včasih revolucionar...«

In vi ste napravili uporen korak, ki je lahko usodepoln za vas, zakaj zavedati se morate, kje, na kakšnem svetu in med kakšnimi ljudmi živite. Kruh — to je nekaj ogabnega, vsakdanjega. Zelo dec je nesremna, zivalska stvar. Zaslužuje vas, ne pusti vam do besede, ko bi najraje govorili, do lepega čustva, do lepe ideje... Pač. Kdor je močan, lahko premaga. Kako daleč pa zmaguje, v tem ravno pokaž esvojo moč... Vi ste odločen fant. Poznam vas. In talentirani ste, kolikor lahko človek presodi v teh letih...«

»Gospod profesor...«

Maksim je bil nesramen. Takega so ga napravile prilike zadnjega časa. Vstal je, kakor da noče več poslušati profesorjevih čenč. Ta pa ga je zgrabil za roko in znova posadil na stol.

Vi se danes niti ne zavedate, kaj zahteva bodočnost od vas. Glejte! Klerikalci drže naš narod v okovih. V njih močvari se vzgublja svobodia misel. Kaj so delali z nami pod Avstrijo! Dr. Sušteršič ni sedaj? aAli je kaj bolje. Treba je organizirati ni sedaj? aAli je kaj bolje. Treba je napredno napredno misel. To trobim že več let. Vse napredne elemente je treba organizirati in mladino je treba vzgajati v naprednem, svobodnem duhu. Hej, potem bodo v par letih klerikalci fuč... Govorim privatno. Poslušajte! Prijatelj imam, dobrega pri jatelja, ki vam ob gotovo pomagaj Odvetnika in rodoljuba dr. Mahkota. Saj ga poznate. Kdo bi ga tudi ne. Slaven mož. Med cojno je bil preganjan od avstrijske oblasti. Narodni mučenik. Res. Veliko je izkusil. Klerikalci ga sicer napadajo, da je na račun vsega tega sedaj bogat in akcionar...«

ni krive politične stranke in da ne bo tam boljših razmer, dokler volilci ne bodo volili svojih pravih interesov. Po uvodnem govoru je še prečital naslednjo izjavo: »Politične razmere v državi so dovedle v narodni skupščini dne 20. m. meseca do umorov. Umore v narodni skupščini smatramo za kršitev in žalitev demokratičnega parlamentarizma ter jih obsojamo. Neposredni krivci umora so v režimskih krogih in v boleštnih razmerah političnega življenja in nje razvoja, ki sta ga zakrivila enako režimska, kakor opozicijska koalicijska. Prva z neupoštevanjem parlamentarizma, s svojo prikrito diktaturo pod pokroviteljstvom neparlamentarnih vplivov, druga s svojo netaktnostjo in očitnim namenom priboriti si delež na hegemoniji države.

Naša dolžnost je, da ob tej priliki protestiramo proti onečaščenju parlamentarne demokracije, še bolj je pa naša dolžnost, da najodločneje zavračamo in obsojamo vzroke, ki so državni parlamentarizem osmešili pred javnostjo in mu odrekli vsakršno resnost. Vzroki za oksodus obstojajo že vse odtekle, ko režim bodisi ta ali oni, ni upošteval parlamentarizma pri sestavi vlade, ko je preko ustave uveljavljal zakone in naredbe, o katerih bi morala sklepati narodna skupščina, izvajal teror nad državljanom iz čisto političnih razlogov, ko je izvajal politično diktaturo iz koruptno egoističnih namenov napram državljanom.

V teh izvajanjih vidimo največje zlo in pravi vzrok današnje duhovne in politične anarhije.

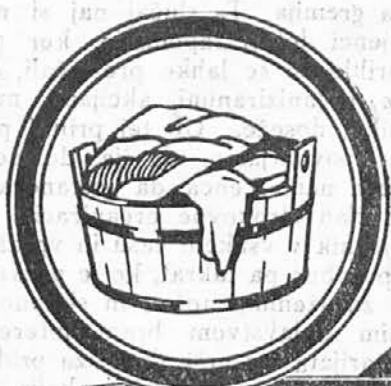
Te metode politike in barbarsko razvnanje strastnega sovraštva med prečani in neprečani z obeh strani je zločin, ki ovira razvoj in ubija ugled kulture, ter vodi v ideološko anarhijo celotni kompleks države.

Ne staviva nobene resolucije, ker ne pričakujemo od tega občinskega sveta, da bi nepristransko obsodil dejanja in vzroke sedanjih razmer v državi, nego samo izjavljava, da obsoja socialistična stranka umore v nar. skupščini kot navadne umore iz strastnega sovraštva, in kot onečaščenje parlamentarne demokracije, še bolj pa obsoja navedene politične in neparlamentarne vzroke, ki kršijo ustavne in parlamentarne pravice nar. skupščine, pravice državljanov in razvnamajo šovinistične strasti med državljanom.

Socialistična stranka pojde v boj preko šovinističnih avantur meščanstva za svobodo in enakopravnost vseh državljanov.

Resolucije večina ni predlagala, ker se demokrati in klerikalci niso zedinili.

Obtrniki zahtevajo ljubljanska občinska dela. Občinski svetnik g. Reber je stavil v občinskem svetu re-

Verujte, če se Vam pové,

da je vsaka gospodinja napravila najboljšo izkušnjo, če je poizkusala, da

ŽENSKA HVALA

preko noči raztopi nesnago. Zjutraj je najbolje, če se za čisto kratko kuhanje perila vzame

Schichtovo Terpentino milo

solucijo, da naj bi občina oddajala svoja dela obrtnikom v Ljubljani in najbližji okolici. K tej resoluciji, ki ima nekaj moralne podlage, se je oglasil s. Likar k besedi, ki je povdaril, da bi morala občina pri oddaji del predpisati dobaviteljem tudi delovne pogoje in delavsko-varstvene naprave in uredbe. Občina je namreč dolžna to socialno-politično nalogo izvrševati, če ne, je kriva neopustljive malomarnosti. Ako bi občina stavila te zahteve pri svojih razpisih, potem bi tudi obrtnikom ne bilo treba jokati, da zaradi umazane konkurence »gor plačujejo«. — To smo morali posorniti, ker je neki meščanski list te stvari zamolčal in s tem poročal neresnično.

3125 novih članov je pristopilo v St. Pöltenskem veljnim okrožju v Avstriji v dveh mesecih socialnodemokratski stranki. Tako dela socialistična stranka drugod. Kdaj bomo pri nas pričeli s takim iskrenim in »sodružnim delom? Med novimi člani je 2213 članov in 912 članic.

Velika vročina. Dunajsko uradno vremensko poročilo pravi, da je vreme v srednji Evropi trajno vroče, samo na Poljskem je nastalo majhno ohlajenje. Ker je zrak silno suh, zato ni pričakovati neviht. Vrbsko jezero je doseglo 29 stopinj. Napoved: vroče ostane dalje.

Sijajne zasluge klerikalnih štrajkbreherjev.

Delavci podjetja »Titan« niso bili pozvani, da stopijo v stavko in imajo priliko videti, kako ostudno službo opravljajo

»štrajkbreherji« in oni, ki so se izneverili svojim sodrugom, kakor tudi oni, katere so odvedli v tovarno klerikalni »štrajkbreherški« agenti.

Podjetje je ukinilo § 1154 b, ne priznava več obstoječih socialno političnih zakonov, ker se smatra absolutnega gospodarja v tovarni. Organizirani delavci, ki so si ta zakon priborili, oni so tudi vedno stali na straži, da se je ta zakon izvajal. V momentu, ko pa so oni zapustili tovarno in stopili v stavko, je smatral podjetnik, da mu ni treba več izvajati onih zakonov, katerih izvajanje nikdo ne zahteva. Tako je bilo mogoče, da se je dogodilo, da je podjetje delavcu Juhantu, ko mu je njegov brat umrl, prvo soboto izplačalo, kar mu je po § 115 b pripadalo, a drugo soboto mu je pa zopet odtegnilo z motivacijo, da podjetje tega ne prizna več in da v bodoče ne bo več izplačevalo.

Se več kakor to. Vsi oni, ki so bili stopili v stavko in so se svojim sodrugom izneverili, tem izplačuje podjetje 5 odstotkov manj, kakor pa onim, ki so ostali v tovarni in ki niso bili pozvani v stavko.

Tudi kapitalist plačuje likarjote slabše, kakor pa poštene delavce.

Na Vas pa, ki ste ostali v tovarni in ki stojite rano ob rano z bojujočimi profesionalisti, apeliramo, da naj vse vaše zaničevanje velja tistim, ki so svoje tovariše sodelavce izdali, kakor tudi onim, kateri so jim zahrbtno padli v hrbet.

Noben pošten delavec ali delavka naj ne ima nikakega opravka z »štrajkbreherji«.

Take ljudi, ko bodo prišli v Vašo sredino, jih oplojavajte in nazežite kakor stekle pse, ker ne spadajo več v pošteno delavsko družbo.

Vi pa, ki stojite v borbi, vztrajajte! Zmaga je sigurna! Po zmagi pa pride tudi obračun.

Maribor.

Proces 27 župnikov proti »Volksstimme«. Proces 27 duhovnikov pro-

ti uredniku »Volksstimme«, sodr. Erženu, je končan. Namen teh tožb je bil, materijelno uničiti naše bratsko nemško glasilo ter vsaj za nekaj časa spraviti neljubega jim sodr. Eržena s poti, kar se jim je deloma tudi posrečilo. — Te dni smo dobili nalog, da poravnamo račune sodnih stroškov in nasprotnih advokatov (zastopnik sodr. Eržena, g. dr. Reisman, je velikodušno zastopal istega brezplačno), ki znašajo predvidoma 15.000 do 16.000 Din. Prosimo vse cenj. zapupnike, kateri so svoječasno sprejeli tozadevne nabiralne bloke in pole, pa še niso istih obračunali, da naj nabiralno akcijo pospešijo ter v začetku prihodnjega meseca obračunajo. Istotako pa prosimo tudi vse sodruge, da po možnosti z večjimi zneski prispevajo k nabiralni akciji. Prispevke se naj pošilja z označbo »Proces« direktno na upravnistvo »Volksstimme«, Maribor, Ruška cesta ali pa potom poštne nakaznice na poštni čepkovni račun št. 11.752.

Velik ter buren shod železničarjev. V petek, dne 13. julija, se je vršil v Unionski verandi v Mariboru sijajno obiskan shod železničarjev, katerega namen je bil, da se mariborskim železničarjem prilika, da se izjavijo, ali so za to, da bodo v bodoče tvorili podružnico ljubljanske nabavljajoče zadruge v Spodnji Šiški, ali pa za to, da se osnuje v Mariboru samostojna zadruge. Ljubljanski zvezarski generali, s proslulim Deržičem na

lv. Vuk:

Proletariat ne pozna državnih mej.

V Jesenicah smo sedli na vlak. Tam v tistem delu proge, ki je ograjena, ki deli popotnike v »domače« in v »tujce«, oziroma odhajajoče v »tujino«. Bilo nas je 40. Ljubljanci in Jeseničani, člani delavskega kulturnega društva »Svoboda«, da nas popelje vlak v Villach, v Beljak tam na Koroskem, kjer se praznuje desetletnica »Arbeiter-Turn- und Sportverein a Freiheit«.

Devet minut je vozil vlak skozi Karavanke, skozi predor, ki je izvrtan kot prehod iz ene države v drugo. Ko sem zopet zagledal sonce, sem bil na Koroskem. Še malo in vlak se ustavi v Rosenbachu v Podgorici. In gledaj sem kraje, hiše, vasi potok, njive, travnike in čudno — nisem videl drugega, kar sem videl prej, predno me je vlak potegnil v predor in še mnogo prej, preden sem stopil na jeseniški kolodvor. Videli sem žito, kakor sem ga videl na njivah onkraj predora in kmetje na njivi so delali, kakor delajo onstran Karavank, odkoder sem se pripeljal.

In vendar ... In vendar smo bili v drugi državi. Govorilo se je z nami v drugem jeziku, kakor smo ga vajeni, a zdelo se nam je, da mnogo bolj prijazno in uljudno, kakor tam, kjer smo vajeni.

Zasedli smo vagon. Lep, snažen vagon. K nam so prisledli drugi potniki, domačini, kmečke ženske in moške, ter tudi dve dami. V sosedni kupe dve stari ženici.

Mirno sede vsi. Mi pa, iz onstran Karavank, vajeni nemira, nismo bili zadovoljni. »Zapojmo«, je vzkliknil nekdo iz deklet-sodruge in nekdo iz grupe jeseniških telovadcev, v telovadnem kroju, v rdeči srjaci, je ponovil:

»Zapojmo. Neprijazno je molčanje.«

Pregledali smo svoje »glasbene« vrste in moramo reči, bilo nas je dovolj. Vsi glasovi. Že Jeseničani sami so imeli nekaj oktet in naša dekleta-sodruge so tudi pevke.

Dajmo jo na koroski zemlji. Tu je divjal plebsistične svoje dni, mi pa pozdravimo to zemljo.

In zadonelo je glasno in ubrano:

»Zdravi hrabri bojevnikihajd za delo — čast u boji;solidarni in pogumni ...«

Sopotniki-domačini so nas gledali s široko odprtimi očmi. Saj se peljemo po Rožu, po sedanjem Rosentalu, nekdo polnem neše govornice in turške tolpe so tod lovile koroska dekleta za hareme svojih paš in veljakov. Ali so morda zato, ker so jih Turki polovili, morale zasesti prazno Korosko dekleta, ki so rekla Koroski Kärnten? Zapeli smo Internacionalo. Ko pa nam je zmanjkalo delavskih pesmi, smo pa segli po narodnih.

»Gor čez izaro ...«

Vrata sosednega kupeja so se vedno odpirala. Zapirali smo jih, a kaj je to? Ne drže? Pogledamo ... Obe stari ženici se smehljata, v obeh blesti nekaj.

»Dolgo že nismo slišali tega«, sta rekli v koroskem narečju, da sem ji komaj razumel. »Ali smejo biti vrata odprta?«

»Smejo ... Naj le bodo ...« smo rekli vsi in zadonela je:

»Je pa davi slanica padla ...«

Videl sem ustnice obeh dam, ki sta prisledli k nam in ustnice drugih ženic in možakov. Premikale so se, kakor da pojo z nami. In morda so pele. Ker tod se slovenska narodna pesem ni glasila že dolga leta. Zakaj »svobodna opredelitev narodov« tega ne dovoli. »Samoodločba narodov« pa sicer predpisuje, a tiste samoodločbe ni.

Pa se mi svili v spomin Primorska, Goriska, Istria. Tudi tam je »svobodna opredelitev« povedala, da treba slovensko govorico pozabiti.

»Ali je to nacionalizem, sem se vprašal začuden. »Ne, to ni nacionalizem, to je želja po tistem, kar je bilo od rojstva vedno pri tebi, a so ti vzeli. Ko pa slučajno srečaš tisto poznano, odvzeto, se usta premikajo sama in oči zažare.

Mimo Bloškega jezera hitimo ... Čez most preko reke Zile drdramo ... Stol nas gleda mogočno in vsepovsod gorovje, travniki, njive vrtovi ... Krasota. Slovenec je imel okus. Nastanil se je povsod v krasnih krajih ...

Zagledamo Beljak. Dimnike tovarni vidimo in stolpe cerkva. Tempelj boga mamona in templji boga duš. Veliko žrtev je darovanih vsak dan v obeh templjih.

Izstopimo. Na zidu kolodvora stoji črni napis: Villach.

Sodrug in sodružica Beljačani nas sprejemajo. Nas pozdravljajo. In vendar se nismo vsi. Jeseniška godba, 40 mož, pride

zvečer, telovadci, kolesarji in ljubljanski sportniki tudi?

Nič zato. Kakor bratje smo. Kakor stari znanci. Nas ne dele meje, ne razlikuje nas jezik. Smo člani svetovne armade, ki stopa na površje zgodovine. Zato ni mej med nami, ni razlike.

Odkazujejo nam stanovanja. V Delavski dom nas vodijo. Velik je. Vrt prostoren, dvorana lepa, kavarna ... Vsega si tako hitro ni mogoče ogledati. Znače nam pripetajo: Delavec pozdravlja sonce. »Arbeiter-Turn- und Sportverein a Freiheit«. Villach, 30. Juni. 1. Juli stoji zapisano na znakih.

Gremo po ulicah. Srečujemo dame, gospode, delavce, delavke, dijake, otroke ...

»Freundschaft« zveni pozdrav in se nam smehljajo. Otroci in dijaki dvigajo roke in kličejo »Freundschaft«. In vsak ima znak, kakor mi.

»Kaj je to? Ali so vsi člani? Ali so vsi socialisti?«

»Vsi«, je bil odgovor. »Samo člani smejo nositi znake, nečlan ne sme.«

»Pa to ni strankni znak.«

»Ni. Ali vsak »Svoboda« je strokovno organiziran, je zadržnik, je član stranke. In vsak član stranke je zadržnik, je strokovno organiziran, je »Svoboda«. Intakodalle. Vsa ima štiri članske izkaznice. Zakaj, vse te štiri članske izkaznice so bratje in sestre, je ena družina. Ker le pod takimi pogoji je mogoč uspeh, zmaga, uveljavljenje.

»Koliko vas pa je v Beljaku?«

»Šeststisoč.«

»A prebivalcev?«

»Z otroci vred 17.000.«

(Nadaljevanje prihodnjic.)

čelu, so si stvar tako zamislili, da bi bili Mariborčani ravno dovolj dobri, da bi s svojimi težko zasluženimi parami podpirali žolto firmo, ki že nekaj let sem razpada. Ti ljubljanski generali so pred kratkim sklicali v Narodnem domu zakoten »društven« shodič — kakor vedno, volijo oni raje majhen kot velik lokal — na katerem so potem držali svoje predavanje o ljubljanski centrali in o mariborski podružnici nove nabavljenske zadruge. Ker so imeli sestavljen koncept po gotovem kopitu, zato niso želeli nobene debate in so komaj podeljeno besedo že zopet odvzeli. Drugače je bilo na javnem vsakomur pristopnem železničarskem shodu v Unionu, kjer so imeli priliko tudi voditelji žoltih svoje želje pogrevati, da so imeli navzoči končno tudi nekaj zabave. Shod je predsedoval s. Korbun in prvi govornik je bil s. Bahun, ki je omenil zgodovino bivšega skladišča živil v Mariboru, ki je tvorilo centralo za vse južne proge do Trsta. Sedaj pa so si gotovi ljudje vtepli v glavo, da se morajo Mariborčani pustiti degradirati na podružnico Šiške, ki je tvorila do prevrata podružnico živilskega skladišča v Knittelfeldu. To pa gotovo ne bo šlo. Če je gospod Deržič ravno najbolj sposoben ter potreben kakšne sinekure, tedaj nimamo nič proti temu, ampak nas je dovolj v Mariboru, da si osnujemo samostojno zadruzo s sedežem v Mariboru. Za vodstvo iste imamo sami dovolj sposobnih ljudi tukaj. Navzoči so burno pritrjevali govorniku ter zlasti ogorčeno protestirali proti nameravanemu nasilnemu odtrgavanju zadrugnih deležev. Za njim sta govorila še g. Čerček iz Ljubljane ter s. Svetek iz Ljubljane, ki se je popolnoma strinjal s stališčem Mariborčanov. Govoril je še s. Čanžek, nakar je bil prečit. resolucija, pri kateri je predlagal s. Bahun spremembo drugega dela v smislu svojih izvajanj in pa v duhu ogromne večine navzočih, da se namreč zahteva takojšnja ustanovitev samostojne zadruge s sedežem v Mariboru, katere delokrog naj se razteza čez celo mariborsko oblast. V tem smislu je bila resolucija popravljena ter sprejeta. Za tem je govoril še bs. Zmazek in dva zvezarja, katera pa sta bila izžvižgana. G. Čerček se je lahko prepričal, kakšno razpoloženje je v Mariboru in je izjavil, da nima nič proti temu, da se osnuje lastna zadruža v Mariboru, kateri bo pripravljen iti na roko.

Celje.

Zanimiva občinska seja. Preteklo sredo se je vršila redna seja občinskega sveta. Na dnevnem redu so bila poročila raznih odsekov, izmed katerih omenjamo najvažnejše in sicer: poročilo finančno-gospodarskega odseka glede zidave nove hiše pri »Kroni«, vodno-regulacijskega odseka glede vprašanja regulacije Savinje in dotokov, socialno-političnega odseka glede stanovanjske akcije in zidanja delavske kolonije iz fonda za brezposelne. Predlogi vseh odsekov so bili soglasno sprejeti. Glede delavske kolonije je s. Komavli opozoril na sklep okoliške občine, ki gre za tem, da se pogoji odplačevanja omilijo, ker je prišel odsek okoliškega občinskega sveta, ki se s tem vprašanjem bavi, do zaključka, da so sklenjeni pogoji prehudi. Ker bosta mestna in okoliška občina izvedle to stanovanjsko akcijo skupno, je s. Komavli izrazil mnenje, da morajo biti pogoji v obeh občinah enaki in naj se kolikor mogoče omilijo. Na dnevnem redu občinske seje so bila poročila tržno-obrtnega odseka, ki je med drugim poročal o izjavi glede odpiranja trgovin in obratov ob nedeljah in to v smislu poziva velikega župana, ki bo izdal tozadevno izvršilno naredbu k uredbi o delovnem času in nedeljskem delu v trgovinah in obratih. Tržno obrtni odsek je predlagal, naj se občinski svet izjavi za nedeljski počitek pod pogojem, da so trgovine zaprte v pasu 5 do 15 kilometrov. O tem se je razvila debata, med katero je s. Komavli predlagal, naj se občinski svet izjavi glede Celja za sedanje stanje, t. j. naj bodo ob nedeljah trgovine zaprte. Bili so stavljeni še drugi predlogi, nakar se je seja prekinila, da so se posamezni klubi o stvari posvetovali. Načelniki klubov so se končno zedinili na skupni sklep, da se uvede nedeljski počitek tudi v celi okoliški občini. Na galeriji je bilo veliko število trgovskih nameščencev in nameščenk, ki so ob priliki občinske seje uprizorili učinkovito demonstracijo za nedeljski počitek, katerega so jim hoteli celjski trgovci odvzeti z uvedbo dvehurnega dela ob nedeljah. Ta demonstracija je dosegla popoln uspeh, kajti videlo se je, da je navzočnost nameščencev na občinske odbornike meščanskih strank napravila velik učinek, ker se niso upali sprejeti sklepa v smislu zahtev trgov-

skega gremija. Ta slučaj naj si nastavljeni dobro zapomnijo, ker pri tej priliki so se lahko prepričali, da se z organiziranimi akcijami marsikaj doseže. Ob tej priliki ponovno povdarjamo, da je dolžnost vsakega nameščenca, da postane aktiven član strokovne organizacije in sobojevnik v vsakem času in vprašanju, posebno pa takrat, ko je pozvan, da z združenimi močmi in skupno z ostalim delavstvom brani interese proletarijata ter vrši akcijo za pridobitev novih pravic. Ravno akcije, ki jih je izvedla zadnje čase v Celju strokovna organizacija privatnih nameščencev, so pokazale, da brez organizacije in proletarske zavednosti se ne da ničesar doseči.

Pri podružnici Javne borze dela v Celju je na razpolago delo za: 13 hlapcev, 1 vrtnarja, 1 kamnoseka, 3 kovače, 1 kleparja, 1 ključavničarja, 3 železostugarje, 2 kotlarja, 2 žagarja, 5 mizarjev, 4 sodarje, 1 takarja, 4 peke, 1 hotelskega slugo, 1 natakarja, 2 zidarja, 3 slikarje, 1 strojnika, 1 kurjača, 1 trgovskega potnika, 25 težakov, 9 vajencev, 8 kmečkih deklet, 1 perico, 3 hotelske kuharice, 3 natakarice, 9 delavk, 16 kuharic in služkinj, 1 vajenka.

Odprto pismo klerikalnemu hegemonizmu občine Senovo!

Podpisani občinski klub SSJ si šteje v dolžnost, vprašati občinsko večino SLS, je-li pripravljena na tako brezdelno komunalno politiko, kot jo je navajena še izza časa absolutnega klerikalnega gospodarstva v bivšim poslancem in županom na čelu? Odgovori naj nam povsem jasno na sledeče:

1. Ste li pripravljeni, da se seje redno vršijo in to z razloga, ker je po prvi seji — po volitvi župana — že minilo dva meseca in do danes se še ni vršila nobena, kajti to smatramo mi za vašo dolžnost in vašo delanovolnost?

2. Se li zavedate, da je zelo aktualno vprašanje dograditev šole, kajti po konstataciji merodajnih zdravstvenih horganov in stara šola več uporabna za nadaljni poduk. Je to stara avstro-ogrska baraka, v kateri so stanovali vojni ujetniki in je brez vsakih higijskih naprav. To je škandal, ki si ga more predstavljati tudi najbolj restringiran klerikalec. V šolo pohaja

približno 450—500 otrok, v kateri je že sedaj reducirana poduk radi pomanjkanja prostora na minimum in obstoji bojazen, da se pouk sploh za nedogleden čas ustavi.

3. Z ozirom na te okoliščine prosimo merodajno oblast, da nam priskoči na pomoč in prisili večino na upoštevanje zakona. Odločno tudi zahtevamo uradno revizijo, ker celo občinsko gospodarstvo je bilo vseskozi absolutistično, samopašno in ni imel nikdo pravega vpogleda vanj.

Za socialistični občinski svet:
Josip Rihter, I. r., Ludvik Petretič, I. r., Ivan Baraga, I. r.

Zalog.

V nedeljo, dne 5. avgusta, priredi naša podružnica »Svoboda« svojo vrtno veselico s sodelovanjem železničarske godbe »Zarja« iz Ljubljane. Pričetek bo ob 16. uri, oziroma po sprejemu zunanjih gostov, katerih se največ nadejamo iz Ljubljane in bližnjih podružnic. Na sporedu bo ples, srečolov, šaljiva pošta. Skrbelo se bo tudi za dobro pijačo in jedačo. Že sedaj opozarjamo vse sodruge na to izredno prireditev.

Šport.

SK »Svoboda« Ljubljana : SK »Svoboda« Maribor 4 : 1. V soboto, dne 14. tm. ob priliki izleta študentske »Svobode« je gostovala v Maribor ljubljanska »Svoboda«, ki je zaslužno zmagala. Predvedla je lepo hitro igro, kateri mariborska »Svoboda« ni mogla odoleti, kar se je pokazalo v drugem polčasu, ko so pričeli padati goli. Mariborska »Svoboda«, ojačena s srednjim krilcem Frangešom od »Železničarjev«, je predvedla dobro igro, vendar pa napad ni zadovoljil, vsled česar ni imela zaželenega uspeha.

SK »Svoboda« Ljubljana : I. SSK Maribor 3 : 5 (1 : 2). Drugi dan v nedeljo je nastopila ljubljanska »Svoboda« proti prvaku Maribora. Predvedla je nizko hitro igro ter pokazala, da je prvaku enakovreden nasprotnik. Predvedla je lepo igro kot v soboto proti mariborski Svobodi. Dobar je bil vratar; branilca sta rešila več kočljivih situacij pred golom. Krilska vrsta ter napad sta uspešno delovala. Odlikovali so se Habicht, ki je igral prvič na krilu ter zabil 2 gola, Gabrček, ki je dobro delil žogo ter napad, čeprav več lepih momentov pred golom ni izrabil — Prvak, ki je nastopil s 3 rezervami, ki niso nič zaostajale za manjkajočimi iz I. garniture, je predvedel lepo igro, pri kateri sta se zlasti odlikovala oba branilca. — Igro je odločil v svojo korist z enajstmetrovkami. — Sodil je dobro g. dr. Planinšek.

Ali ste že krili?

svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se Jo povsod. Dobliva se Jo povsod.

Nabirajte nove naročnike

MALA NAZNANILA.
JOSIP MLINARIČ

priporočam svojo bogato zalogo
galanterije, specerije, hišnih
in kuhinjskih potrebščin.

Maribor, Glavni trg št. 17.

Creppe de Chine
in toular svile od 58 Din naprej
kakor tudi vsakovrstne druge svile
v bogati zalogi po najnižjih cenah pri
J. Trplinu, Maribor, Glavni trg 17.

JOSIP ANTLOGA,
trgovina s košarami in sitli,
Maribor, samo Trg svobode 1,
poleg mestne tehnice. — V popravilo se
sprejemajo pleteni stoli in košare, kakor
tudi vsa ostala, v to stroko spadajoča dela.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.
Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18
Moderno in higijsko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Naznanjam

cenjenemu občinstvu, da sem otvoril novi

brivski salon

v Frankopanovi ulici šte. 55.

Potrudil se bom moje cenjene obiskovalce dobro in solidno postreči.

Josip Weiß.

Elektrotehnična delavnica
PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulturna postrežba, zmerno cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radiowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S. (šiling) za pošto in zavojnino.